

Мјере за спречавање настанка кампилобактериозе у људи

Као и код већине зараза храном овог типа, превенција је важна мјера очувања од болести, зато је потребно:

редовно и ефикасно опрати руке топлом водом и сапуном:

- након употребе тоалета,
- прије припремања и конзумирања хране,
- након манипулације сировом храном,
- након мијењања дјечјих пелена,
- након контакта с кућним љубимцима и другим животињама,
- након бављења стоком
- посебно лица и дјеца с прољевом, да се смањи ризик ширења инфекције

добро опрати посуђе и кухињске површине средством за чишћење и врућом водом након манипулације сировом храном животињског поријекла

пажљиво руковати сировом храном како бисмо избјегли контаминацију, као и унакрсну контаминацију спријечити мијешање сирове и готове припремљене хране у кухињи

храну добро термички обработити (било кухањем или печењем) довољно дуго и на задовољавајућим температурама (80°C) да се уништи могуће присутни *Campylobacter* у сировом месу

припремљену храну конзумирати непосредно након припреме

сирове намирнице и кухану храну чувати у фрижидеру одвојено (на температури 4°C)

користити кухано или пастеризовано млијеко

не пити хигијенски сумњиву површинску воду из ријека, језера и потока

на фармама проводити редовне прегледе животиња прије клања

у објектима за клање и прераду меса одржавати одговарајуће хигијенско-санитарне услове

ветеринарске инспекције требају проводити континуирану контролу здравствене исправности меса.

Агенција за безбједност хране БиХ

Др. Анте Старчевића 88 000 Мостар

Телефон: 00387 36 330 950

Факс: 00387 36 330 990

e-mail: agencija@fsa.gov.ba

web: www.fsa.gov.ba

Агенција за безбједност хране БиХ

Campylobacter

Кампилобактериоза је зооноза, тј. болест која се на човјека преноси са животиња и производа животињског поријекла, а узрокује је грам негативна бактерија из рода *Campylobacter spp.* (грч. савијени штапић), која се уобичајено налази у животињском измету, с обзиром на то да је "становник" пробавног система готово свих животињских врста. За разлику од људи, код животиња *Campylobacter spp.* ријетко узрокује болест.

www.fsa.gov.ba

Иако је познато неколико типова бактерије, инфекције код људи најчешће изазивају *Campylobacter jejuni* и *Campylobacter coli*. Бактерија приања уз зид цријева, разара је и производи токсин који изазива болест. *Campylobacter* је осјетљив на врућину и уобичајене дезинфицијенсе, тако да га уништавају пастеризација млијека, одговарајућа термичка обрада меса и хлорирање воде, а смрзавање може смањити његову концентрацију у одређеној намирници. Истраживања су показала да инфективна доза *Campylobacter jejuni* износи 500 станица, а може је садржавати само једна кап сока инфицираног меса. Уопште, за заразу је довољан и мали број бактерија, за разлику од салмонелоза код којих је потребан велик број бактерија да би изазвао тровање.

Campylobacter је водећи узрок бактеријског тровања храном у земљама чланицама Европске уније и у САД-у, док су салмонеле на другом мјесту. Из године у годину кампилобактериозе се јављају све чешће, а најчесталије су у љетним мјесецима.

Иако свако може бити заражен са *Campylobacter spp.*, подаци о обољелима упућују на то да су за ову болест склонија дјеца млађа од пет година те млади у доби од 15 до 29 година. Чешће обољевају мушкарци него жене. Кампилобактериоза се обично јавља у појединачним случајевима или мањим породичним епидемијама.

Извори заразе

Извори заразе су вишеструки, а најчешће се може пронаћи у пилетини, ћуретини, свињетини, јунетини, производима од меса, непастеризованом млијеку и производима од непастеризованог млијека, али и у другим врстама хране као што су, на примјер, јаја. Остала храна може се онечистити унакрсном контаминацијом, тј. не придржавањем строгих хигијенских правила у припремању и послуживању хране. Нажалост, према изгледу хране не можемо закључити је ли она онечишћена са *Campylobacter spp.*, зато што има нормалан изглед, окус и мирис.

Примарно онечишћене намирнице потичу од заражене животиње (од меса животиња највише је заступљена перад, а затим свиње, овце и говеда). Из цријева заражених животиња *Campylobacter* може доћи у крв и тако доспјети у сва ткива која човјек искориштава као храну. Тако може доспјети и у млијечне жлијезде, па их животиња излучује млијеком те је зараза нарочито могућа ако се конзумира некухано и непастеризовано млијеко. Ако потичу од заражене животиње, и јаја могу бити примарно контаминирана.

Храна и намирнице могу бити и **секундарно онечишћене**. Такво онечишћење може настати у клаоницама, месницама и кухињама ако месо здраве животиње дође у додир с цријевним садржајем или месом заражене животиње. До онечишћења може доћи и преко радних површина, нпр. пањева за обраду меса, столова за обраду намирница, прибора и сл. Храну и радне површине могу онечистити и мухе, мишеви и штакори својим изметом и мокраћом. Храну може контаминирати својим онечишћеним рукама и болесник или клицоноша.

Зараза је могућа и **путем воде**, као и **контактним путем**, с човјека на човјека (нпр. код мале дјеце или кад обољела особа има велик број прољевастих столица), или у контакту с кућним љубимцима. С обзиром на то да и животиње могу бити инфициране са *Campylobacter spp.*, човјек се може заразити контактом са столицом паса, мачака, птица и др.

Инкубација и клиничка слика

Инкубација најчешће траје два до пет дана, након чега се јављају повишена тјелесна температура, болови у трбуху, грчеви и прољев. Столице могу бити и кржаве, праћене мучнином и повраћањем. Симптоми болести обично трају од три до шест дана. Тежа клиничка слика може се јавити код дојенчади, мале дјеце, старијих те одраслих особа које болују од тешких хроничних болести због којих им је ослабљен имунитет. Иако ријетко, могућа је појава компликација као што су бактеријемија (продор бактерија у крв), хепатитис (упала јетре), реактивни артритис, Guillain-Barreov синдром (постинфекцијска слабост мишића).

Дијагностика и лијечење

Након постављене сумње на основу података добивених од болесника те епидемиолошких података, дефинитивна дијагноза поставља се бактериолошком претрагом столице обољелог лица у лабораторију.

Начин лијечења и опоравак овисе о клиничкој слици болести. Може варирати од благе до тешке, коју прате дехидрација и лоше опће стање. Већина обољелих опорави се без специфичног лијечења за два до пет дана, без компликација. У неким случајевима опоравак може трајати до десет дана. Важно је узимати пуно текућине, јер прољев и повраћање могу довести до дехидрације и губитка важних шећера и минерала из тијела. За спречавање дехидрације лекар може препоручити узимање посебне рехидрацијске течности. Течност уопште треба узимати чешће у малим гутљајима те избјегавати кафу, газирана пића и алкохол. Код јаких болова у стомаку може помоћи узимање парацетамола, а у тежим облицима болести ординирају се антибиотици, о чему одлучује лекар.

Лица која су једном била изложена инфекцији постају донекле имуна, тако да се у ситуацији поновљене заразе симптоми очитују у блажем облику. У отприлике 25% случајева, као посљедица не придржавања дијете, долази до поврата болести.